

Genbrug og genanvendelse uden grænser

Hvad sker der med vores affald og kasserede ting, når vi afleverer dem på en genbrugsplads? Det stiller vi skarpt på i denne artikel, hvor vi besøger Sørup Genbrugsplads, for at blive lidt klogere på genanvendelse!

TEKST OG FOTO: HENRIK BUGGE MORTENSEN

Tidligere kaldte vi det en losseplads. Det var dengang, hvor det blot handlede om at komme af med affaldet – og det uden at tænke det mindste over hvordan det foregik. Noget blev brændt og andet gravet ned. De tider er for længst forbi. Vi har fået øjnene op for, at verdens ressourcer ikke er ubegrænsede og at der ligger en kæmpe værdi i det affald og de kasserede ting, vi alle kører på genbrugspladserne og sorterer i store containere med pap, jern, beton, flasker, plast osv.

Vi bliver bedre og bedre til at genanvende, da det efterhånden er blevet en helt naturligt ting, at også producenterne tænker genanvendelse ind som en del af produktionsprocessen og en vares cyklus.

Flere og flere ting kan genanvendes, hvilket man også tydeligt ser på genbrugspladserne, hvor der sorteres i flere og flere kategorier. Og man overraskes, når man hører, hvordan noget af det affald, som de fleste ser som værdiløst, kan genanvendes og få ny værdi. Vidste du, at kasseret sanitet som f.eks. toiletter og håndvaske kan knuses og indgå i produktionen af mineraluld til isolering. Det er lavet af de samme råstoffer, som bruges til fremstilling af porcelæn. Vi har været på rundtur på genbrugspladsen i Sørup med faggruppeleder Per Key Kristiansen og affaldsplanlægger Mikkel Monrad Spliid.

- I takt med større miljøbevidsthed, øget fokus på klimaet og det faktum, at den teknologiske udvikling har gjort det muligt at genanvende langt flere ting, er genbrugspladserne gået fra at sortere i nogle få til i dag at sortere i ca. 50 affaldsfraktioner, fortæller Per Key Kristiansen. Som noget af det nyeste er vi begyndt at indsamle brugte briller til genanvendelse. Idéen opstod, da jeg læste, at Lions klubberne i Rebild i forbindelse med kommunalvalget i november opfordrede borgerne til at medbringe deres aflagte briller til valgstederne, og aflevere dem der. Initiativet har vi valgt at bakke op på kommunens tre genbrugspladser, hvor vi i samarbejde med Lions klubberne indsamler brugte briller, der efter et serviceeftersyn bliver doneret til folk i den fattigste del af verden.

Affaldsfraktioner er den måde affaldet kategoriseres på efter materiale, sammensætning og oprindelse. Affaldet på genbrugspladserne opdeles f.eks. i papir, pap, metal, trykimprægneret træ, glas og flasker, skærme og monitører, dæk, store husholdningsapparater, kølemøbler, blød plast, hård plast, have og grenaffald osv.

Kan sammenlignes med en kostpyramide

- Vi opererer med et affaldshierarki, hvor affaldet inddeles i forskellige niveauer. Det er lidt ligesom en kostpyramide. Det vi gerne vil have allermest af – direkte genbrug – ligger i bunden. Det kan f.eks. være ting som folk sætter i vores bytecontainer fordi de synes de er for gode til at kassere. Altså ting, som man vurderer andre kan få glæde af. Næste trin er genanvendelse, hvor affaldet genbruges til andre ting. Det kan være beton og tegl, der knuses og bruges i produktionen af asfalt, ny beton eller som erstatning for stabilgrus. Rent træ, der bruges til produktionen af spånplader, og bildæk, der knuses til pulver og genanvendes som underlag til tæpper, i asfalt, til faldunderlag, gummihjul, bremsebelægninger og nye dæk. Næste niveau er nyttiggørelse til energiformål. Vi har f.eks. en stor container til sofaer, som bliver brændt, hvilket producerer fjernvarme og strøm.

- I toppen af affaldshierarkiet ligger deponi. Her er tale om affald, der ikke umiddelbart kan genanvendes. Det kan være keramiske flise, hvor der sidder fliselim på bagsiden eller en del af en gipsvæg med både ståregler og isolering. Der er tale om sammensatte produkter, som vi må deponere. For at få en bedre genanvendelsesgrad er det vigtig, at man adskiller og sorterer materialerne, hvis man f.eks. er i gang med at renovere og bygge om derhjemme. Var den førmtalte gipsvæg blevet adskilt i gipsplader, ståregler og isolering, kunne hver del genanvendes. Det er i alles interesse, at vi får den bedst mulige sortering, og her har vi på genbrugspladserne en stor formidlingsopgave over for borgerne.

I løbet af en weekend kører der dagligt 5-600 biler gennem porten til genbrugsstationen i Sørup. Det bliver årligt til 76.000 biler, 24.000 i Mejlby og 40.000 i Krastrup. De travleste perioder på året er omkring påske og dagene efter jul.

- Elektronik har sit eget affaldshierarki. Her arbejder vi sammen med virksomheden Elretur, der håndterer udtjent elektronik og batterier på vegne af producenter og importører. Vil man sælge elektronisk udstyr i Danmark er man underlagt EU's WEEE-direktiv (Waste from Electrical and Electronic Equipment), der kræver at man er tilknyttet en returordning. Når vi har nok til at fylde en sættevogn afhenter Elretur det elektroniske affald fra de tre genbrugspladser. De står for den videre sortering, dvs. direkte genbrug af elektronik, reparation samt genanvendelse og komponenthøst af alle de små dele, der bl.a. er loddet på printpladerne. Til sidst er der kun metallerne tilbage.

Håndgranat blandt farligt affald

- Vi håndterer også farligt affald som sprøjtemidler, gødning, spraydåser, spildolie, maling og våben. Vi har flere gange oplevet, at der pludselig ligger en håndgranat eller en mortargranat i afdelingen med farligt affald. Det er naturligvis ikke noget der hører til på en genbrugsplads, da det bringer folk i fare. Her har vi en fast procedure, hvor politiet og forsvarrets bomberyddere alarmeres.

Haveaffald udgør en tredjedel af det affald som årligt transporteres til genbrugspladserne.

- Vi modtager årligt ca. 5.000 tons haveaffald. Det bliver til nogen køreture frem og tilbage med traileren, hvilket er en nødvendig belastning af klimaet. Jeg vil godt slå et slag for at folk i langt hø-

jere grad komposterer haveaffaldet i egen have, bygger kvashegn til glæde for pindsvin og insekter eller lejer en flishugger, så man kan lave sin egen flis til at dække bedene. Er man medlem af en grundejerforening kunne man gå sammen om at leje eller købe en flishugger. Vi vil gerne inspirere folk til at bruge have- og grenaffald på egen matrikel, fortæller Per Key Kristiansen.

Overskydende byggematerialer får nyt liv

- På genbrugspladserne modtager vi også rigtig mange byggematerialer – helt nye materialer, som folk har fået tilovers i forbindelse med et byggeprojekt, fortæller Mikkel Monrad Spliid. Det kan f.eks. være brædder i hele længder fra anlæggelsen af en terrasse. Det er fuldstændig vanvittigt at kassere helt nye byggematerialer, der ikke fejler noget, så det skal vi have fundet en løsning på at håndtere. Det kunne være et tiltag i lighed med vores bytecontainer. Måske skal vi samle restbyggematerialer sammen fra alle tre genbrugspladser og med mellemrum lave pop op-byggemarkeder, hvor materialerne sælges billigt. De indkomne midler kunne så gå til socialt arbejde. I den kommende tid vil vi forsøge at trække på viden fra andre dele af landet, hvor man allerede er godt i gang med at organisere formidlingen af restbyggematerialer.

- Vi har et rigtig godt samarbejde og en god dialog med borgerne, der kommer på genbrugspladserne. De fleste er meget interesserede, spørger flittigt og kommer også med forslag og gode idéer, fortæller Per Key Kristiansen. At vi i dag har en container til flamingo, er resultatet af forespørgsler fra brugerne. Da vi fik det undersøgt, viste det sig, at der var en virksomhed, der indsamlede flamingo til genanvendelse, hvilket er afgørende for, at vi kan igangsætte vores indsamling. Langt de fleste borgere er rigtig gode til at sortere deres affald, når de kommer på genbrugspladsen. Og er de i tvivl spørger de, men vi undgår nok aldrig de personer, der skal have det hurtigt overstået og er lidt ligeglade med, at der ryger en plastikspand ned i containeren med sanitet, hvis det er sidste stop på turen rundt. Men det er trods alt bedre de kommer her og fejlsorterer end at affaldet havner i vejkanten eller på en rasteplads.

KLIMA REBILD

PÅ SØRUP GENBRUGSPLADS
LØRDAG 7. MAJ KL. 10-13

I forbindelse med Klima Rebild sætter genbrugspladsen i Sørup fokus på direkte genbrug. På forsøgsbasis indretter genbrugspladsen en materialebank, hvor borgerne kan aflevere og hente overskydende byggematerialer.

GENBRUGSINFO

På Rebild Kommunes tre genbrugspladser i Mejlby, Sørup og Krastrup ved St. Brøndum modtog man i 2021 i alt 15.941 tons affald.

Vestforbrænding på Sjælland åbnede i 1981 Danmarks første bemandede genbrugsplads, hvis formål var at fremme genanvendelsen.

Der er 377 genbrugspladser i Danmark (2020).